

Професор Љуба Протић

Драги пријатељи,

Професор Љуба Протић је личност коју одликују више димензија. Данас ћу покушати да скромно сагледам две димензије. То су духовна вертикала и људска хоризонтала.

„Људско тело је прожето духом... Човек припада свету природе и свету духа“. Овако Љуба Протић наводи речи немачког физичара Валтера Хајтлера из књиге *Бог и природа* и затим додаје „Бог је, све што је створио, створио у два нивоа (равни). Први, духовни (сазнајно-разумни) и други материјални или телесни. Бог је најпре створио духовни ниво у коме су Арханђели и Анђели... који су, наравно, нематеријални. Потом је Бог створио други ниво у коме је сав физички универзум: галаксије, звезде, планете, минерали, биљке и животиње. Човек и само човек је створен тако да је једновремено у обе равни. Може духовно да се прикључује анђеоском нивоу, а телом и душом (психом) да се креће у материјалном свету. Кад кажемо „може“ мислили смо на следеће: човек је створен као биће са слободном вољом, па је на њему да одлучи да ли ће се синергијом (тајанственом и слободном сарадњом благодати Божије и човекове воље) приближити и прикључити анђелском нивоу, или ће се одлучити да остане мање или више, или потпуно у материјалном свету“.

Љуба Протић истиче трослојност човека: дух, душа и тело и каже да основно обележје здравља човека чини јединство и хармонија сва три слоја

људске личности: духовне, душевне и телесне, а ово јединство и хармонија постижу се само уз услов да преовладава утицај сфере духа који мора да влада над душом и телом.

Духовна вертикала професора Љубе, не огледа се само у овом метафизичком схватању света, већ и у његовом математичком духу. Његови радови и писање о професорима који су му били узор представљају сведочанство о вредностима вертикале Београдске математичке школе. Посебно место у тој математичкој духовној вертикали за професора Љубу имао је Михаило Петровић, познатији као Мика Алас.

Колико је осетљиво питање шта ће да превлада код човека духовна или материјална сфера, професор Љуба нам нуди један пример природе решења диференцијалне једначине којом се бавио Михаило Петровић, $(y')^2 + y^2 = 1 + \alpha n(x)$. У решењу се показује да ће за $\alpha \neq 0$ (па и блиско нули) решење претходне диференцијалне једначине бити монотоне функције, а да ће за $\alpha = 0$ бити, сасвим друге природе, периодичне функције. Како каже Михаило Петровић „има случајева да незнатна измена једног фактора у појави изазива несразмерно велику промену битног карактера ове“. Овде професор Љуба подвлачи да ако за појаву узимамо приближну једначину која се мало разликује од тачне, резултат може бити битно различит од онога што би имали са тачном једначином, што отвара питање нашег познавања природних процеса и појава.

Професор Љуба Протић, у највећем делу свог педагошког рада предавао је Диференцијалне једначине. И на тај начин, путем својих математичких предака, тражио је свој педагошки и духовни пут. Ишао је испред свога времена, јер је још давне 68, предавао основе програмирања, што је данас саставни део живота људи. На Математичком факултету био је професор, писао је уџбенике и радове,

али сваком студенту коме је предавао, остаје у сећању са каквом једноставношћу је држао предавање. Као да је имао рецепт како се преноси знање.

У Математичкој гимназији, која је његово прво запослење и чији директор је био, провео више од радног века. На Природно – математичком факултету делио је професорски кабинет са њему драгим колегама Гојком Калајџићем и Јованом Вукмировићем, а о нашем заједничком уређивању математичких књига у Заводу за уџбенике професор Јоца каже да је тај подухват значајан допринос развоју математике у Србији.

Професор Љуба био је помоћник у министарству просвете, али је министрима, на свој начин путем писама, објашњавао важне чињенице. Једног је учио шта је Питагорина теорема, другог шта је рукопис, а трећег шта је васпитање. Сматрао је да просвећивање обавезује још од Светога Саве па све до данас.

Професор Љуба говорио је и писао о Михаилу Петровићу, Тадији Пејовићу, Константину Орлову, Милораду Бертолину и др. личностима из круга Београдске математичке школе, односно о професорима који су утицали и на његов креативни пут. Показивао је свој емотиван однос према Михаилу Петровићу и волео је да пише и прича о њему. У Заводу за уџбенике уредио је његова сабрана дела.

Петровићев деда био је угледни и учени прота Саборне цркве у Београду. Љубино порекло указује нам на чињеницу да и породица Протић потиче од угледних предака који су били проте тамношњих цркава у дринској регији. Петровић се у свом докторату и другим радовима бавио диференцијалним једначинама, а из исте области докторирао је и Љубомир Протић и предавао је диференцијалне једначине. Обојица су са радошћу ишли у риболов. Красила их је

једноставна особина: волели су људе. Само име Љубомир, када би га преводили са руског језика значи *ВОЛИ СВЕТ*.

Један од духовних предака професора Љубе, Љубомир Протић старији, писао је чувене букваре за ученике почетком XX века, које смо заједно поново приредили и објавили. У једном од поменутих буквара уграђен је вредносни систем на следећи начин. Делови буквара су следећи: дете, породица, народ, отаџбина и из историје српског народа. Тих пет делова чине темељ вредносног система, Љубиног и нашег.

На једном од последњих сусрета каже ми професор Љуба: *на путу сам*. Дуго сам мислио после тога шта ми саопштава. Има једна реч која одређује суштину етике, а каже се *тао*, што значи *пут врлине*. Професор Љуба дао нам је једноставан одговор на питање којим путем ићи? „Морамо скренути са материјалистичког пута и кренути тежим путем – путем љубави. Идући тим споријим путем, наоружани љубављу према Богу, манифестоваћемо сваким својим кораком љубав према људима. Тада ће наши кораци одјекивати уважавањем, пријатељством, љубазношћу, учтивошћу, нежношћу, разборитошћу, мудрошћу, оштроумношћу, бојажљивошћу, искреношћу, отвореношћу, правичношћу, поузданошћу, верношћу, друштвеношћу, свеопраштањем, услужношћу, самилошћу, саучешћем, радошћу, милосрђем, добротинством, благодарношћу, захвалношћу итд.“

Професора Љубу одликују врлине које је нама сопштио, а баштина нам оставила у наслеђе. Његов разиграни дух стално је у друштву био присутан. Довољно је само да се појави, ништа да не каже, а да ове поменуте особине зраче из њега. За ову прилику издвојићу једну врлину која између мене и професора Љубе траје више деценија. То је пријатељство. Упознао сам га као професора Диференцијалних једначина код кога сам слушао и полагао испит. То

једноставно питање пред полагање испита „колега имате ли трему“ и на моје „имам“ његове речи „не брините ништа, ви сте то учили“ и данас памтим као племените речи правог педагога. Од тада до данас од Љубе сам учио. Пријатељство које нас је красило било је право пријатељство оно које је добро по себи а самим тим и пријатно и корисно.

За мене је Љуба Протић професор Љуба и тешкоћу да му се обратим само са Љубо, никада нисам могао да савладам. Разговори које смо водили много пута, о различитим темама, значили су обојици, јер смо се после тога осећали добро, задовољно и ојачано. Један другоме смо много помагали, а да нико ни од кога то није тражио. Ми смо свакако необични по томе што је он као директор Завода за унапређивање образовања и васпитања позвао мене да му будем најближи сарадник, а када сам постао директор Завода за уџбенике позвао сам професора Љубу за свог блиског сарадника. То може да се објасни једноставним речима да је пријатељство право када је „добро по себи“.

Када бих се усудио да кажем о коме је своје текстове писао професор Љуба, рекао бих упутио их је нама, али је изговореним и написаним речима нама открио себе, своју природу, свој дух и његова вертикална стремљења. Заправо из његових ставова о поједним питањима можемо да увидимо колико је била јака његова духовна вертикала, или што би могло да се исказе са речима „Љуби господа Бога свога“ и колико је однос према породици, пријатељима и колегама био прожет добротом, духовном ведрином и љубављу, што се може исказати речима „Љуби ближњега свога“. Тај крст је кроз живот носио професор Љуба Протић, тај крст је понео са собом међу Арханђеле и Анђеле.

Излагање др Милољуба Албијанића на комеморативној седници у знак сећања на проф. др Љубомира Протића одржаној 17.01.2017. у Математичкој гимназији